

*Minister van Buitenlandse Zaken (Luns) aan plv. hoge commissaris te Djakarta (Van Ittersum), 8 dec. 1953*

Uw 745.

Dat, zoals reeds in mijn 418 werd opgemerkt, de aankomst der Ambonese APRA-arrestanten praktisch niet geheim kon worden gehouden, houdt verband met de omstandigheid dat alle grote dagbladen speciale Schiphol-correspondenten hebben die bij aankomst van elk belangrijk vliegtuig, zoals de Indonesiatoestellen der KLM, aanwezig zijn.

Wel is overwogen een vertegenwoordiger van Legervolichtingsdienst naar Schiphol te sturen teneinde te trachten der aanwezige correspondenten te overreden aan de vrijlating der betrokkenen generlei ruchtbaarheid te geven. Hiervan is echter afgezien daar het enige motief voor deze geheimhouding - de moeilijke positie van Mr. Suprpto - niet aan de pers kon worden toevertrouwd, terwijl er overigens geen plausibele argumenten waren om de verheimelijking van het op zichzelf heel gewoon en zelfs zeer verheugend feit van voormelde vrijlating, voor de pers aannemelijk te maken.

Daarom werd volstaan aan de Marechaussee opdracht te geven om voormelde Ambonezen te beletten met de pers in aanraking te komen. Inderdaad zijn betrokkenen zonder met de aanwezige dagbladcorrespondenten in contact te zijn geweest naar Bergen op Zoom afgevoerd.

Het Algemeen Dagblad ontleent zijn Uw bekend commentaar d.d. 1 dezer dan ook niet aan een interview met de betrokken Ambonezen, maar aan mededelingen hetzij van de vliegtuigbemanning hetzij van de medepassagiers. Dit laatste lijkt het meest waarschijnlijk daar door de gezagvoerder aan zijn bemanning opdracht was verstrekt zich van mededelingen aan de pers te onthouden.

Aan het vorenstaande zij toegevoegd dat het Algemeen Dagblad van de aankomst in Schiphol een overdreven voorstelling van zaken heeft gegeven. Van een cordon marechaussees om het vliegtuig is geen sprake geweest.

Overigens vraag ik mij af of de vrijlating van betrokkenen in Indonesië niet reeds bekend was lang vóórdat zij naar Nederland werden afgevoerd. Volgens het Algemeen Dagblad zouden zij namelijk hebben verklaard dat er veel ruchtbaarheid aan hun vrijlating was verleend en dat de bevolking daarom allerminst op hen gesteld was. Ik verzoek U mij te berichten of deze mededeling met de feiten overeenstemt.

Nummer 3768

**Bijlage**-----

# ...mannen van .Westerling door Indonesië vrijgelaten

Nieuwsdienst Algemeen Dagblad

SCHIPHOL. — Onder de passagiers van het lijntoestel van de K.L.M., dat gistermiddag uit Djakarta op Schiphol aankwam, bevonden zich acht Ambonese militairen, die eens deel uitmaakten van het onderdeel van kapitein Westerling. De aankomst in ons land betekende voor deze mannen het definitieve einde van een jarenlange gevangenschap. Kort voor de overdracht werden zij namelijk door soldaten van het T.N.I. gevangen genomen en sindsdien verbleven de Ambonezen in verscheidene gevangenissen.

Op de arrestaties is echter nooit een proces gevolgd en de militairen bleven daarom in onzekerheid omtrent hun lot. Zonder enig commentaar van de zijde van de Indonesische regering werd het achttal ruim een week geleden plotseling vrij gelaten. Hun vrijheid was echter nogal dubieus, want de mannen voelden zich buiten de muren van de gevangenis lang niet veilig.

... was veel ruchtbaarheid aan gegeven en de bevolking was daarom allerminst op ons gesteld, zelden de vrijgelaten militairen gistermiddag op Schiphol. Nadat de Nederlandse regering bericht had gekregen, waaruit de moeilijke situatie van de Ambonezen enigszins duidelijk werd, kwam het besluit om de mannen naar Nederland te laten komen. Op dat ogenblik wist men echter nog niet met welk soort van ex-gevangenen men te doen had. Over identiteit en nationaliteit van de mannen bestond nog twijfel.

Een en ander was er oorzaak van dat de acht Ambonezen gistermiddag

een vrij geheimzinnige ontvangst werd bereid. Leden van de Koninklijke Marechaussee vormden een cordon rondom het toestel, waarin de acht moesten wachten totdat de overige passagiers waren uitgestapt.

Onmiddellijk werden de papieren van de Ambonezen in beslag genomen. Zeven van de acht zijn van jeugdige leeftijd, een is ongeveer veertig jaar. Men kon niet direct vaststellen of de vrijgelatenen, die geld noch bagage bij zich hadden, familieleden in Nederland hebben.

De militairen werden na het onderzoek van het platform met een legerauto weggevoerd naar het algemeen depot van de Koninklijke Landmacht te Bergen op Zoom.

C  
5L